

Niels Broszat haalt iconen naar de moderne tijd

B.D. 10-12-2014

De iconen van Niels Broszat zijn van deze tijd. En dus een waardevolle aanvulling in de expositie Iconen, vanaf zondag in Uden.

door Marianne Schoone

UDEN – Niels Broszat (Mettingen, Duitsland, 1980) is een hedendaagse kunstenaar met middeleeuwse kunst als vertrekpunt. Zijn serie Icon # is daarom een waardevolle aanvulling op de tentoonstelling Iconen, die zondag van start gaat in het Museum voor Religieuze Kunst (MRK). Hier is ook ander werk van de Utrechtse kunstenaar te zien. Evenals iconen uit de eigen collectie van het Udense museum. Dit bezit de grootste Nederlandse verzameling iconen uit het Oost-Europa van de 16e tot 19e eeuw. Ook worden er negen iconen tentoongesteld die het museum in bruikleen heeft van het Catharijneconvent in Utrecht.

Het werk van Broszat is een moderne toevoeging aan de eeuwen-

oude traditie van het schilderen van iconen. Hij is wars van de strenge regels die de orthodoxe kerk aan iconen stelt. Maar Broszat legt eenzelfde bezieling en concentratie in zijn werk.

Voor zijn hedendaagse interpretatie van iconen kreeg Broszat dit jaar de Prijs voor de Vrije Schilderkunst. Icon #011 waarmee hij een van de vier winnaars werd, hangt ook in Uden.

Zijn werk draaide niet altijd om de middeleeuwse beeldtaal. Toen Broszat in 2007 afstudeerde aan de kunstacademie in Den Haag, schilderde hij bloemstillevens.

De ommekeer drie jaar later bij een bezoek aan het Catharijneconvent waar hij voor de eerste keer een kazuifel zag. Broszat raakte onder de indruk van de borduursels, stuksels en katholieke symboliek. „Ik kwam in de schatkamer van het geloof terecht. Alles waar ik naar op zoek was, kwam hier samen. Zo hing er een schilderij met een koorkap, daarnaast hing de koorkap zelf. En ik stelde me de vraag: hoeveel vrijheid neemt een schilder als hij dat werk gaat kopiëren?”

Broszat is niet gelovig, integendeel bijna: „Het middeleeuwse geloof staat heel ver van mij af. Ik kan wat ik zie alleen maar visueel tot me nemen. Ik krijg een sterk gevoel bij het beeld. Andere men-

■ Niels Broszat bij de inrichting van zijn expositie in het Museum voor Religieuze Kunst, hier met zijn werk #012.

foto's Jeroen Appels/Van Assendelft

■ Boven: icon museumcollectie, onder: Icon #011 van Niels Broszat.

Van 19 t/m 23 januari doet Broszat mee aan het VPRO-programma de Torenkamer (Opium, Radio 4) dat hem volgt bij het maken van nieuw werk. Dit icon wordt later toegevoegd aan de expositie in het MRK in Uden, te zien tot 6 april.

“Het is niet dat ik iconen aan het naschilderen ben. Ik ben het gevoel aan het najagen

Niels Broszat

sen hebben dat ook wel. Als je een kathedraal binnenloopt, overkomt je een bepaald gevoel. Zo veel schoonheid, het is bijna onmenselijk. Met al die prachtige details. Maar het beeld roept ook angst op. Het gewone volk had in die tijd te lijden onder de machthebbers. Dat contrast maakt het ook spannend.” Zijn iconen hangen en liggen tussen hun middeleeuwse voorgangers. Het valt op dat de werken van Broszat geen gezicht hebben.

„Dan zou alle aandacht alleen daar naar uit gaan” zegt hij. Het leidt af van het totaal, de details, middeleeuwse patronen, de zorgvuldige kleurencomposities. Broszat maakt geen iconen in de traditionele zin. „Ik schilder ze niet na, ik jaag het gevoel na.” Bijna vertederd pakt hij enkele oude iconen in de hand. „Deze kleurencombinatie van bruin en goud maakt het zwaarmoedig. Tegelijkertijd vind ik de vorm heel komisch, alsof het geschilderd is

met humor. Dat is niet zo natuurlijk. Dat is mijn interpretatie.” In een hoek van het souterrain waar de Iconen-expositie een plekje heeft, staan drie vitrines met elk een kazuifel. Ze omarmen als het ware de sculptuur van Broszat, geïnspireerd op een marmeren beeld dat hij zag. Met name de cape van het beeld, deed iets met hem. „De heilige die ik zou maken, moest een nog ijdeler gewaad krijgen. Niet van zijde, niet van damast maar van iets

nog mooiers: van kunst.” Zijn heilige draagt nu een sluijer, bestaande uit twee rijen aan elkaar gerangde houten plankjes waarop hij met precieze hand heiligen en kazuifels heeft geschilderd. „Ze zijn stuk voor stuk fantastisch, alle 34. Tot in de details. Dat moet ook. Anders is het 't steeds nèt niet. En daar ben ik allergisch voor.”

Hij bewondert kunstenaars als Natasja Kensmil en Erik van Lieshout die snel en rauw werken

maar dezelfde noodzaak aan de dag leggen als hij. „Dat zie ik niet terug bij veel jonge kunstenaars. Er is sprake van leegheid. Van de gemakzucht, die je overal in de maatschappij terug ziet. Van de slechte service bij internetproviders tot de stofzuiger die al na vier jaar kapot is. Alles is vluchtig. Terwijl ik behoefte heb aan passie en liefde.” Een werkhouding die in de middeleeuwse kunst een vanzelfsprekendheid was. En spreekt uit zijn werk.